

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Київ – 2005

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Спеціальність “Музичне мистецтво”

2005

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації, – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. – 28 с.

- Укладач: **І. Є. Секан** – викладач музично-теоретичних дисциплін Київського державного коледжу естрадного та циркового мистецтв
- Рецензент: **В. І. Кучер** – доктор історичних наук, головний науковий співробітник Інституту політичних досліджень НАК України
- Відповідальний за випуск: **Т. Ф. Стронько**
- Редактор: **Є. Д. Колесник**

Підписано до друку 02.12.05 р. Гарнітура Times
Формат 60×84_{1/16}. Папір офсетний. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 1,75. Наклад 200 прим.

Видавництво «Нова Книга» м. Вінниця, вул. Стеценка, 46/85
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №103 від 30.06.2000 р.
Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81
E-mail: newbook1@vinnitsa.com
www.novaknyha.com.ua

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури
і мистецтв України, 2005

Програма з дисципліни “Історія України” розрахована на студентів вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації естрадно-циркових та музичних спеціальностей на основі повної загальної середньої школи.

Програма укладена з врахуванням вимог державного стандарту (програми) нормативної дисципліни “Історія України”, розробленого Міністерством освіти і науки України і рекомендована для впровадження в практику викладання даної навчальної дисципліни у вищих закладах освіти.

При підготовці програми врахований принцип комплексного вивчення студентами суспільних наук, який передбачає оволодіння ними поряд з історією України низки інших історичних, філософських, економічних, політичних та соціологічних дисциплін.

Програма враховує також зміни, що відбулися у викладанні історії України в старшій школі та вищих навчальних закладах, специфіку підготовки студентів з мистецького напрямку, зокрема, не передбачено самостійне вивчення студентами окремих питань курсу. Основна робота викладача зі студентами проводиться безпосередньо на заняттях.

Основними формами проведення занять є лекції і семінари. Для творчого, нестандартного осмислення ідей і положень історії України після кожної теми подаються теми студентських доповідей і рефератів.

До програми додається перелік понять, знання яких обов’язкове для кожного студента, а також список літератури з курсу “Історія України”.

Критерієм оцінки роботи студента є не стільки обсяг вивченого матеріалу, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, активно використовувати в позанавчальній ситуації, самостійній роботі.

Програма розрахована на 108 годин. У ній подано орієнтовний тематичний план з розподілом навчального часу на вивчення окремих розділів і тем за курсами і семестрами навчання. Викладачу, за погодженням з відповідною цикловою (предметною) комісією, надається право змінювати до 20 % кількості годин у межах навчального плану.

Методичні рекомендації

Метою навчання історії України є:

- формування історичних знань;
- розвиток історичного мислення студентів, яке передбачає загальне розуміння історичного процесу;
- вміння застосовувати історичні знання і набуті вміння;
- виховання у студентів загальнолюдських духовних ціннісних орієнтацій, сприйняття гуманізму та демократизму;
- виховання патріотизму і поваги до інших народів;
- підготовка до активного громадського життя в Українській державі.

Важливо звернути увагу на сучасну методику викладання дисципліни “Історія України”. Необхідно врахувати специфіку, рівень базових знань і здібності окремих індивідів в студентських групах, тому своє заняття викладач повинен будувати різноманітно, відкидати стандартні ознаки в його структурі і методиці, “розмивати” межі між його елементами. Студент частіше проявляє себе в процесі вивчення нового матеріалу, бесіди, дискусії, а не під час стандартного опитування. Успішним є те навчання, яке створює атмосферу зацікавленої небайдужості до матеріалу.

Основні поняття курсу “Історія України”, які повинен знати студент: Україна; козак; козацтво; землероб; посполит; міщанин; визвольна війна; Руїна; гетьманщина; шкільне братство; знищення російським самодержавством української державності; кріпосництво; Коліївщина; духовне життя України; світова війна; Січове стрілецтво; Універсал; національно-визвольний рух; злука; тоталітаризм; революція; переворот; політична партія; капіталізм; адміністративно-командна система; громадянська війна; “світова революція”; робітничий рух; націоналізм; шовінізм; фашизм; радянська влада; більшовицька диктатура; сталінізм; гітлеризм; терор; тоталітаризм; політична криза; репресії; демократія; культ особи; соціалізм; комунізм; індустріалізація; колективізація; голодомор; ідеологія; антифашистська коаліція; окупація; другий фронт; капітуляція; холокост; наслідки війни; “холодна війна”; розрядка; дисидентський рух; науко-

во-технічна революція; науково-технічний прогрес; українська еміграція; “спільний ринок”; “відлига”; реабілітація; перебудова; “економічне диво”; діалог культур; елітна культура і масова; ідеологізація.

Основні вміння.

Студент повинен вміти:

- користуватися науковою термінологією (основними поняттями);
- порівнювати основні історичні поняття і явища;
- оцінювати діяльність партії чи видатного політичного діяча, важливе політичне чи економічне явище;
- пояснювати причини важливих історичних подій і процесів.

Студенти повинні навчитися складати конспект, готувати повідомлення, доповідь, брати участь у дискусії, диспуті, конференції. Вміти висловлювати свої думки і відстоювати свою точку зору, використовувати свої знання у практичній діяльності.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рівні навчальних досягнень	За 5-ти бальною	За 12-ти бальною	КРИТЕРІЙ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
1	2	3	4
I. Початковий	2 –	1	Студент може назвати 1–2 події, дати або історичні постаті.
	2	2	Студент може назвати кілька подій, кілька дат чи історичних постатей, вибрати правильний варіант відповіді із двох запропонованих (на рівні “так – ні”), визначити послідовність подій (на рівні “раніше – пізніше”).
	2 +	3	Студент може розповісти кількома реченнями про історичну подію чи постать; впізнати постать, подію, історичне явище за описом; має загальне уявлення про історичну карту.

II. Середній	3 –	4	Студент може репродуктивно відтворювати частину фактичного матеріалу теми, історичні поняття, надані у підручнику або викладачем; вміти локалізувати історичну подію на карті.
	3	5	Студент може за допомогою викладача послідовно викласти значну частину фактичного матеріалу теми; визначити окремі ознаки історичних понять та наводити приклади; знати основні дати теми та орієнтуватися в хронологічній послідовності подій.
	3 +	6	Студент може в цілому самостійно висвітлити значну частину фактичного матеріалу теми; дати характеристику явища, відтворити загальну картину історичного процесу; визначити історичні поняття; користуватися додатковими джерелами історичної інформації (наочними та текстовими посібниками) за допомогою викладача.
III. Достатній	4 –	7	Студент може самостійно викласти матеріал теми, завершуючи його висновками; правильно застосовувати історичні поняття та термінологію; самостійно користуватися додатковими джерелами історичної інформації.
	4	8	Студент уміє аналізувати, порівнювати, узагальнювати матеріал теми; синхронізувати історичні події, явища; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та аналізувати додаткові джерела історичної інформації за допомогою викладача.

IV. Високий	4 +	9	Студент вільно оперує матеріалом теми, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки та аналізує додаткові джерела історичної інформації; вміє висловлювати власну точку зору стосовно подій, явища, процесу.
	5 –	10	Студент вміє порівнювати зміст та характер подій, визначити окремі тенденції та протиріччя історичного процесу, робити аргументовані висновки, відрізнити упереджену інформацію від неупередженої, сприймати супротивну позицію як альтернативну.
	5	11	Студент вільно висловлює власні судження і переконливо їх аргументує; самостійно знаходить інформацію в додаткових джерелах (довідники, енциклопедії тощо), вільно орієнтується в історичній термінології; визначає основні тенденції та протиріччя історичного процесу, використовує набуті знання і вміння в практичній діяльності (участь в дискусіях, диспутах, "круглих столах" тощо).
	5 +	12	Студент вміє самостійно набувати знання і застосовувати їх; здатний до самостійного критичного ставлення до історичних явищ і подій, використовує різні види доказів і спростування, презентує власну інтерпретацію історичних явищ, виявляє закономірності історичного процесу.

Орієнтовний тематичний план

Назва розділу, теми	Кількість годин			
	Усього	із них лекцій	із них практик.	із них самост.
I	2	3	4	5
I курс I семестр				
Вступ	2	2	–	–
Тема 1. Найдавніші часи в історії України	2	2	–	–
Тема 2. Східні слов'яни	2	2	–	–
Тема 3. Походження та основні етапи формування українського етносу \	4	2	2	–
Тема 4. Київська Русь та її місце в історії людства	4	2	2	–
Тема 5. Розпад Київської Русі та боротьба з монголо-татарською навалою	2	2	–	–
Тема 6. Галицько-Волинська держава	2	2	–	–
Тема 7. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав	2	2	–	–
Тема 8. Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу	4	2	2	–
Тема 9. Україна під владою Речі Посполитої	4	2	2	–
Тема 10. Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Формування української держави	6	4	2	–
Усього:	34	24	10	–

Залік				
I курс II семестр				
Тема 11. Українська козацька держава в другій половині XVII століття	6	4	2	–
Тема 12. Україна у XVIII столітті. Втрата державної незалежності	6	4	2	–
Тема 13. Правобережна Україна та Західноукраїнські землі у XVIII столітті	4	2	2	–
Тема 14. Українські землі у першій половині XIX століття	4	3	1	–
Тема 15. Українські землі у другій половині XIX століття	4	3	1	–
Тема 16. Україна на початку XX століття	6	4	2	–
Тема 17. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1921 роки)	12	8	4	–
Усього:	42	28	14	–
Диференційований залік				
II курс III семестр				
Тема 18. Міжвоєнний період в історії українського народу (1921–1939 роки)	10	8	2	–
Тема 19. Західна Україна у 20–30-х роках	2	2	–	–
Тема 20. Україна в роки Другої світової війни	6	4	2	–
Тема 21. Україна в післявоєнний період (1945–1985 роки)	8	6	2	–
Тема 22. Україна на сучасному етапі	6	4	2	–
Усього:	32	24	8	–
Екзамен				
Разом:	108	76	32	–

Зміст тем програми

Вступ

Індоевропейський фон. Міфологічний простір. Мікрокосм і макрокосм. Світське і священне. Релігія і культури. Джерела становлення і консолідації української нації. Землеробство – історичний вклад України в розвиток світової цивілізації. Історичні особливості розвитку.

Тема 1. Найдавніші часи з історії України

Первісна палеолітична община. Мезоліт: виникнення родової общини. Розквіт родового ладу в неоліті та енеоліті. Племінна структура суспільства епохи бронзи. Становлення і розвиток державотворчої традиції на території України: киммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.

Тема 2. Східні слов'яни

Походження слов'ян. Письмові та археологічні джерела про походження слов'ян. Матеріальна культура східнослов'янської спільності в ранньому середньовіччі. Господарство та соціальна структура східних слов'ян.

Тема 3. Походження та основні етапи формування українського етносу

Основні етапи формування українського народу. Етнонім “Україна” та етимологія понять “Мала Русь”, “Велика Русь”. Етнічні межі. Походження української національної символіки. Геополітичне становище українських земель.

Тема 4. Київська Русь та її місце в історії людства

Соціально-економічний розвиток: феодальне господарство; село і місто. Суспільні відносини. Народні рухи. Утворення і політичний

розвиток Давньоруської держави. Походження назви “Русь”. Культура Київської Русі.

Тема 5. Розпад Київської Русі та боротьба з монголо-татарською навалою

Причини феодальної роздробленості. Соціально-економічний розвиток. Боротьба проти монголо-татарської навали. Київське князівство в XIV столітті. Культура періоду феодальної роздробленості.

Тема 6. Галицько-Волинська держава

Південно-Західна Русь. Піднесення Галицько-Волинського князівства. Політична історія Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович. Данило Галицький. Золотоординське іго на Південно-Західній Русі. Галицько-Волинське князівство у 40–60-х роках XIII століття. Боротьба Данила Галицького проти Орди. Політичний лад Галицько-Волинського князівства. Загарбання Польщею і Литвою південно-західних руських земель. Культура Південно-Західної Русі.

Тема 7. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав

Захоплення українських земель сусідніми феодальними державами. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XIV – першій половині XVI століття. Початок боротьби українського народу за свою незалежність.

Тема 8. Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу

Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ. Дмитро Вишневецький (“Байда”). Томаківська Січ. Реформа Язловецького. Утворення реєстрового козацького війська. Северин Наливайко. Повстання під проводом Тараса Федоровича (Трясила). Селянсько-козацьке повстання 1637–1638 років. Українські козаки на службі у Російській державі.

Тема 9. Україна під владою Речі Посполитої

Еволюція українських земель. Люблінська (1569) і Брестська (1596) унії. Турецько-татарські напади. Утворення Російської держави та її роль в історії суспільства. Соціально-економічний розвиток українських земель. Посилення шляхетства. Селянські виступи. Духовне життя українців. Братства. Розквіт культури в XVI – першій половині XVII століття. Розвиток шкільної освіти. Острозька школа. Братські школи. Київська братська школа. Київська Лаврська школа. Києво-Могилянська колегія.

Тема 10. Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Формування української держави

Богдан Зиновій Хмельницький. Перша доба повстання (1648). Від повстання до визвольної війни. Перетворення повстання в революцію. Перемоги на Жовтих Водах і під Корсунем. Битва під Пилявцями. Зборівський договір. Дипломатичні зносини 1650–1651 років. Берестечко-Жванець. Білоцерківський мир. Переяславська угода. Ратифікація договору в Москві. Характер та значення Московського договору “березневі статті” (1654). Українська держава Богдана Хмельницького. Спадковість гетьманату та смерть Хмельницького.

Тема 11. Українська козацька держава у другій половині XVII століття

Війна проти шляхетської Польщі 1654–1667 роки. Відсіч турецьким і татарським нападникам. Чигиринські походи турецько-татарських військ 1667–1678 років. Руїна. Гетьманщина. Лівобережжя у складі Росії; Правобережжя і західноукраїнські землі під гнітом Польщі. Початок боротьби за визволення Північного Причорномор'я та Приазов'я. Кримські 1687, 1689 років та Азово-Дніпровські 1695–1696 років походи російсько-українських військ. Культура другої половини XVII століття. Розвиток друкарської справи у Києві. Музика. Театр.

Тема 12. Україна у XVIII столітті. Втрата державної незалежності

Північна війна Росії і України. Полтавська катастрофа (9 липня 1709 року). Іван Мазепа. Геноцид Петра I проти українського народу. Пилип Орлик. Його проект української конституції. Занепад козацтва. Розвиток міст в Україні, їх самоврядування. Обмеження автономії України. Петро Полуботок. Кінець гетьманщини та зруйнування Запорізької Січі. Звільнення від гетьманства Кирила Розумовського. Ліквідація турецько-татарського панування на півдні України, вихід до Чорного моря. Перетворення України в житницю Європи. Духовне Життя України у XVIII столітті. Київський колегіум. Занепад братських шкіл. Творчість мандрівних дяків. Г. С. Сковорода. Розвиток українського театру. Виникнення архітектурного стилю – українське бароко. Музика. Живопис. Народна художня творчість.

Тема 13. Правобережна Україна та Західноукраїнські землі у XVIII столітті

Страждання українського населення Правобережної України від польського іґа та спустошливих турецько-татарських набігів. Повстання проти польсько-шляхетського ярма у 1700–1704 роках. Палій і Самусь. Гайдамацький рух. Повстання опришків. Коліївщина. Максим Залізняк і Іван Гонта. Розчленування Польщі сусідніми країнами.

Тема 14. Українські землі у першій половині XIX століття

Зміни в адміністративному устрої України. Зміцнення самодержавного кріпосницького ладу. Розвиток поміщицьких господарств. Річке зростання промислових підприємств і чисельності робітників. Селянські заворушення і виступи (рух “у вільні козаки”, похід у Таврію “за волею” тощо). Початок робітничих виступів. Поширення масонства в Україні. Організації декабристів в Україні. Навчальні заклади – осередки суспільно-політичного руху в Україні другої чверті XIX століття. Кирило-Мефодіївське товариство. Західноукраїнські землі під гнітом Австрійської монархії. Посилення селянської боротьби. Гурток “Русь-

ка трійця”. Зародження капіталістичних відносин в Західній Україні, пролетаризація селянства.

Культура: розвиток університетів; реформа народної освіти; зародження нової української літератури і становлення класичної української мови.

Тема 15. Українські землі у другій половині XIX століття

Скасування кріпосного права і положення селянства в Україні. Розвиток капіталізму. Переворот на транспортній промисловості. Розвиток товарного виробництва. Селянські заворушення. Ємський указ Олександра II (1876). Колонізаторська політика царського уряду в освіті. Українські громадівці. Західноукраїнські землі в 60–90-х роках. Розвиток промисловості. Видобування нафти. Масова еміграція західноукраїнських селян за кордон. Народовці. Москвофільство. Громадське товариство “Просвіта”. Розвиток радикального руху в Східній Галичині. Поширення соціалістичного руху. Пожвавлення національного життя Наддніпрянщини. М. Драгоманов. Розвиток живопису. Українська музична культура. Драматургія.

Тема 16. Україна на початку XX століття

Швидки темпи розвитку в промисловості та сільському господарстві. Посилення експлуатації робітників. Революційна буря в Україні 1905–1907 років. Утворення політичних партій. Перша світова війна: Україна в планах блоків імперіалістичних держав. Південно-Західний фронт. “Галицька битва”. Окупація царськими військами Галичини. Товариства “Сокіл” та “Січ”. Виникнення Січового стрілецтва.

Тема 17. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1921 роки)

Лютнева демократична революція в Росії і Україні. Створення Української Центральної Ради. I, II, III і IV Універсали. Національно-визвольна революція. Утворення Української Народної Республіки (УНР). Напад більшовицької Росії на Україну. Громадянська війна в Україні. Конституція УНР. Посилення влади німецьких генералів.

Гетьманат в Україні генерала П. Скоропадського. Директорія. С. Петлюра. Війна Директорії з більшовиками. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Українська Галицька Армія (УГА). Акт злуки (державного об’єднання) 22 січня 1919 року між ЗУНР і УНР. Встановлення більшовицької влади в Наддніпрянській Україні. Залишення західноукраїнських земель в межах польської держави. Причини поразки національно-визвольної боротьби в Україні.

Тема 18. Міжвоєнний період в історії українського народу (1921–1939 роки)

Україна в роки нової економічної політики. Створення СРСР і поступова ліквідація суверенності України. Промисловий розвиток. Згортання НЕПу і повернення до методів “воєнного комунізму”. “Стрибок в індустріалізацію”. Україна – колонія більшовицької Росії. Будови перших п’ятирічок. Масове трудове змагання: ідеали і дійсність. Доля заможних селян (куркулів). Хід колективізації. Розселення країни. Голодомор 1932–1933 років та його наслідки. Масові політичні репресії. Суспільно-політичний та культурний розвиток. Українське відродження. “Українізація” (“коренізація”). “Розстріляне відродження”.

Тема 19. Західна Україна в 20–30-х роках

Галичина і Західна Волинь у складі Польщі. Буковина в складі Румунії, Закарпаття в складі Чехословаччини. Організація українських націоналістів. Масовий рух національних товариств.

Тема 20. Україна в роки Другої світової війни

Роз’єднаність українських земель – один з найскладніших моментів політичного становища в Центральній і Східній Європі передвоєнних років.

Закарпатська Республіка. Початок Другої світової війни і вступ частин Червоної Армії в західноукраїнські землі. Воз’єднання Західної України з УРСР. Установлення сталінського режиму в Західній Україні. Особливе місце України в загарбницьких планах фашистського рейху.

Напад Німеччини на СРСР. Трагічні наслідки для радянських військ під Києвом. Окупація ворогом України, встановлення жорсткого окупаційного режиму ("нового порядку"). Партизанський рух в Україні. Звільнення України від фашистських загарбників.

Тема 21. Україна в післявоєнний період (1945–1985 роки)

Важкі умови повернення республіки до мирного життя. Відбудова. Голодомор в Україні 1946–1947 років. Героїчна боротьба ОУН-УПА в Західній Україні проти сталінського режиму. Смерть Сталіна і деяке оздоровлення життя суспільства. Хрущовська "відлига" і Україна. Державний переворот в СРСР: усунення М. Хрущова від влади; реванш консервативних сил; зосередження в руках Л. Брежнєва одноосібної влади і абсурдне звеличення його особи. Відсутність в партійно-номенклатурного апарату України самостійного мислення щодо розвитку республіки і почуття здорового глузду. Роки застою в Україні. Крах економічних експериментів. Витіснення української мови і культури з усіх сфер суспільного життя республіки. Уповільнення темпів розвитку культури. Всезаборонство в художній творчості. Протести проти порушення прав людини. Дисидентський рух. Боротьба українських політв'язнів за свої права. Загострення суспільно-політичної і економічної кризи в країні.

Тема 22. Україна на сучасному етапі

Перебудова й Україна. Чорнобильська катастрофа. Пошуки виходу з соціально-економічної кризи. Активізація суспільно-політичного життя. Піднесення рівня національної свідомості. Створення Народного Руху України. Виникнення політичних партій і культурно-освітніх товариств. Проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 року. Духовне відродження українського народу. Вузлові економічні проблеми. Зміна орієнтацій соціальної політики. Політичні партії в нових умовах, їх величезна чисельність. Шляхи реформування політичної системи. Неєфективність законотворчої діяльності Верховної Ради. Президенти України – Л. М. Кравчук і Л. Д. Кучма. Конституція

України (1996). Спад виробництва в середині 90-х років. Президентська програма реформування економіки. Корупція у вищих ешелонах влади. Справа Лазаренка. Гостра парламентська криза на початку 2000 року. Формування парламентської більшості. Вихід України на міжнародну арену. Україна і загальноєвропейський процес. Проблеми ядерного роззброєння. Україна в міжнародних організаціях.

Двостороннє співробітництво. Україна і держави СНД. Зміни умов розвитку культури і мистецтва. Питання про національно-мовний статус країни. Реформи освіти. Гостра криза національного книгодруку. Фінансова криза культурно-освітніх установ.

Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема 3. Походження та основні етапи формування українського етносу (2 години)

1. Основні етапи формування українського народу.
2. Етнонім “Україна” та етимологія понять “Мала Русь”, “Велика Русь”.
3. Походження української національної символіки.
4. Геополітичне становище українських земель.

Семінарське заняття № 2

Тема 4. Київська Русь та її місце в історії людства (2 години)

1. Політична система і соціально-економічний розвиток Київської Русі.
2. Внутрішня і зовнішня політика Київської Русі.
3. Культура Київської Русі.

Семінарське заняття № 3

Тема 8. Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу (2 години)

1. Поява козацтва в історичній літературі.
2. Заняття, побут, звичаї, військово-мистецтво козаків, морські походи.
3. Виникнення і устрій Запорозької Січі. Д. Вишневецький.

Семінарське заняття № 4

Тема 9. Україна під владою Речі Посполитої (2 години)

1. Люблінська унія. Загарбування Польщею Київщини, Волині, Брацлавщини.
2. Соціально-економічний розвиток українських земель після унії.

3. Берестейська унія. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої чверті XVII століть. П. Сагайдачний.
4. Культура України у XVI – початку XVII століть.

Семінарське заняття № 5

Тема 10. Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Формування української держави (2 години)

1. Народнo-визвольна революція 1648 року.
2. Військові дії 1649–1653 років.
3. Формування української держави, її традиції, зовнішні відносини.
4. Переяславська Рада. Березневі статті.

Семінарське заняття № 6

Тема 11. Українська козацька держава у другій половині XVII століття (2 години)

1. Гетьманщина. І. Виговський. Гадяцький договір.
2. Поділ України на Правобережну і Лівобережну. Андрусівський (“вічний”) мир 1667 року. П. Дорошенко.
3. Запорозька Січ у другій половині XVII століття. І. Сірко.
4. Культура України у другій половині XVII століття.

Семінарське заняття № 7

Тема 12. Україна в XVIII столітті. Втрата державної незалежності (2 години)

1. Гетьман І. Мазепа, його внутрішня та зовнішня політика.
2. Україна і Північна війна.
3. Політичне і соціально-економічне життя Гетьманщини у період її занепаду.
4. Запорозьке козацтво у XVIII столітті. Причини та наслідки скасування Запорозької Січі.
5. Культура України у XVIII столітті.

Семінарське заняття № 8

Тема 13. Правобережна Україна та Західноукраїнські землі у XVIII столітті (2 години)

1. Загострення соціальних і національних суперечностей на Правобережній Україні.
2. Гайдамацький рух. Коліївщина. Опришківський рух.
3. Поділ Польщі. Приєднання Правобережної України до Росії, Галичини й Буковини – до Австрії.

Семінарське заняття № 9

Тема 14. Українські землі у першій половині XIX століття (1 година)

Тема 15. Українські землі у другій половині XIX століття (1 година)

1. Початок національного відродження. Таємні товариства.
2. Соціально-економічний розвиток українських земель у пореформений період. Антиукраїнська політика царизму.
3. Український культурно-національний рух. Виникнення українських товариств і партій.
4. Розвиток західно-українських земель у XIX столітті.
5. Розвиток культури в Україні у XIX столітті.

Семінарське заняття № 10

Тема 16. Україна на початку XX століття (2 години)

1. Розвиток капіталізму в промисловості й сільському господарстві України.
2. Революція 1905–1907 років в Україні. Національно-визвольний рух і культурно-освітні організації.
3. Україна в роки першої світової війни.
4. Розвиток культури України на початку XX століття.

Семінарське заняття № 11

Тема 17. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1921 роки) (4 години)

1. Крах самодержавства і початок національно-демократичної революції в Україні.
2. Утворення і програма діяльності Центральної Ради.
3. Проголошення Української Народної Республіки.
4. Соціально-політична база більшовизму в Україні.
5. Брестський договір і Гетьманат Скоропадського.
6. Відновлення Української Народної Республіки. Директорія. Акт Злуки.
7. Культурне і духовне життя України 1917–1918 років.

Семінарське заняття № 12

Тема 18. Міжвоєнний період в історії українського народу (1921–1939 роки) (2 години)

1. Україна в роки нової економічної політики.
2. Вхід УССР до складу Радянського Союзу. Втрата суверенітету України.
3. Форсування командно-адміністративної системи. Індустріалізація.
4. Запровадження антинародного колгоспного ладу. Голодомор 1932–1933 роки.
5. Сталінські репресії в Україні.
6. Досягнення та втрати української культури.

Семінарське заняття № 13

Тема 20. Україна в роки Другої світової війни (2 години)

1. Розчленування України і встановлення нацистського “нового порядку”.
2. Радянське підпілля і партизанський рух.
3. Діяльність Організації українських націоналістів (ОУН) та Української повстанської армії (УПА) під час війни.

4. Вклад українського народу в розгром нацистської Німеччини та її союзників.
5. Культурне життя в Україні під час Другої світової війни.

Семінарське заняття № 14

Тема 21. Україна в післявоєнний період (1945–1985 роки)

1. Переведення народного господарства на мирні рейки.
2. Україна в 50-і роки.
3. Суспільно-політичне життя та політична боротьба в Україні в 60-ті роки.
4. Політико-ідеологічна криза радянської системи в 70–80-і роки.
5. Культурне і духовне життя в Україні в 50–80-ті роки.

Семінарське заняття № 15

Тема 22. Україна на сучасному етапі (2 години)

1. Розгортання національно-визвольного руху в Україні наприкінці 80-х – початку 90-х років.
2. Проголошення незалежності України.
3. Державотворчі процеси.
4. Зовнішня політика незалежної України.
5. Нові тенденції в культурному житті України.

Теми доповідей і рефератів

1. Становлення і розвиток державотворчої традиції на території України: киммерійці, скіфи, сармати.
2. Утворення і політичний розвиток Давньоруської держави.
3. Галицько-Волинське князівство XIII ст. Данило Галицький.
4. Виникнення українського козацтва.
5. Запорізька Січ.
6. Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XVI – першої половини XVII століття. Братства.
7. Повстання Северина Наливайка.

8. Розвиток освіти в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII століття.
9. Визвольна війна українського народу 1648–1654 років.
10. Переяславська рада. “Березневі статті”.
11. Гетьманщина.
12. Знищення російським самодержавством української державності.
13. Конституція Пилипа Орлика.
14. Народні рухи на Правобережжі та західноукраїнських землях (Гайдамаччина, Коліївщина, опришки).
15. Етапи формування і розвитку українського народу.
16. Розвиток музичної культури в Україні у другій половині XVII–XVIII століть.
17. Розвиток театру в Україні у другій половині XVII–VIII століть.
18. Кирило-Мефодіївське товариство.
19. Революційний демократ Т. Г. Шевченко.
20. Національний рух. “Руська трійця”.
21. Становлення українського професійного театру в Україні в першій половині XIX століття.
22. Громадівський рух (50–70-і роки XIX століття).
23. Виникнення і становлення Січового стрілецтва.
24. Утворення Української Народної Республіки.
25. Діяльність Центральної Ради.
26. Діяльність Директорії.
27. Створення Західноукраїнської Народної Республіки.
28. Роль Симона Петлюри в українській революції.
29. Причини поразки національно-визвольного руху в Україні на початку XX століття.
30. Голодомор в Україні 1932–1933 років та його наслідки.
31. “Українізація”.
32. “Розстріляне відродження”.
33. Діяльність ОУН в Україні.
34. Діяльність УПА в Україні.
35. Партизанський рух в Україні в роки Другої світової війни.
36. Голод в Україні 1946–1947 років.
37. Хрущовська “відлига”, її вплив та наслідки для України.
38. Піднесення протесту в Україні проти порушення прав людини в 70-і на початку 80-х років.
39. Еміграція українців за кордон. Українська діаспора.
40. Українська держава на сучасному етапі.
41. Розвиток культури і мистецтва України на сучасному етапі.

Рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів

Основними напрямками самостійної роботи студентів з курсу “Історія України” є підготовка до семінарських занять, написання рефератів, доповідей і повідомлень.

Під час цієї роботи студент, в першу чергу, повинен уявити завдання.

Для цієї підготовки студенту рекомендується мати окремий зошит або відвести певну частину зошита для конспектування уроків, де він міг би робити відповідні помітки, записи, складати тези, конспектувати чи робити витяги з першоджерел тощо.

Готуючись до семінарського заняття, студент спочатку на основі конспекту лекцій складає розгорнутий орієнтовний план відповідей на кожне питання. Надалі – головне правильно підібрати і ефективно опрацювати рекомендовану літературу.

Це можливо зробити як в читальному залі свого навчального закладу, так і в бібліотеках вузів, з якими заклад перебуває у навчальному комплексі.

Студент уважно знайомиться із змістом рекомендованої літератури, відшукує для висвітлення того чи іншого питання певні розділи, глави, інші матеріали та занотовує в своєму зошиті номери сторінок, які відповідають змісту завдання. Потім уважно читає вибране, а в разі необхідності, конспектує і робить витяги з літературних текстів. Врешті, засвоївши прочитане, студент за розгорнутим планом та законспектованими матеріалами складає *тези* своєї *відповіді*, обов’язково робить узагальнення і висновки з кожного питання. При цьому слід передбачити з боку опонентів можливі запитання та окремо підготувати на них також короткі відповіді. Для доповнення інших відповідей, якщо студент знайшов цікавий матеріал, складається *повідомлення*.

Доповідь на конференцію готується також за вказаною послідовністю, однак, студент її повністю конспектує.

Приймаючи участь в дискусіях, “круглих столах”, диспутах, студент, спираючись на методику підготовки до семінарських занять і доповідей, створює для себе різні *варіанти питань* та *план-конспект* відповідей на них.

Специфіка мистецьких навчальних закладів, а саме, широке використання індивідуальних графіків навчання, вимагає активного впровадження в навчальний процес такої форми контролю якості знань студентів, як написання ними рефератів.

За визначеним переліком викладач обирає для студента теми рефератів і терміни їх виконання та подання на перевірку. Кількість тем рефератів для тих студентів, котрі перебувають на індивідуальному графіку навчання, встановлюється викладачем в залежності від різних умов проходження ним цього графіку, але не менше 2-х рефератів в кожному семестрі. Інші студенти пишуть в семестр як мінімум 1 реферат.

Реферат складається з титульної сторінки, змісту, вступу, окремих вузлових питань (кількість і назва визначається змістом теми), висновків і списку використаної літератури та інших матеріалів. Об’єм реферату становить 15–20 написаних від руки сторінок учнівського зошита чи 6–8 сторінок друкованого машинописного тексту. Реферат (якщо не друкований) повинен бути написаний чітким та розбірливим почерком. Сторінки написаних власноруч і друкованих рефератів мають бути пронумеровані, дотримано інтервал між рядками і розміри полів для зауважень викладача, правильно зроблені посилання на використану під час написання літературу. На титульній сторінці вказують назву навчального закладу і реферату, прізвище та ініціали студента, курс і групу. В кінці реферату, після списку використаної літератури, студент ставить особистий підпис.

Рекомендована література

1. *Бойко О.* Історія України. Посібник для студентів. – К., 1999.
2. *Бойко О.* Історія України: тести, запитання, завдання. – К., 1999.
3. *Бунатян К.* Давнє населення України. Навчальний посібник. – К., 1999.
4. *Гальчинський А.* Україна: поступ у майбутнє. – К., 1999.
5. *Гольденберг Я.* Історія України: схеми, таблиці, джерела. – К., 1999.
6. *Король В.* Історія України. Навчальний посібник. – К., 1999.
7. *Кравченко В.* Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття. – К., 1998.
8. *Кремель В.* Україна: альтернативи поступу. – К., 1996.
9. *Кремель В.* Україна: шлях до себе. – К., 1999.
10. *Лихолат О.* Історія України. Навчальний посібник. – К., 1999.
11. *Мармазов В.* Україна в політико-правовому просторі Ради Європи. – К., 1999.
12. *Мироненко О.* Світоц Української державності (діяльність Центральної Ради). – К., 1995.
13. *Овсій І.* Зовнішня політика України (до 1944 року). – К., 1999.
14. *Онисьченко І.* Історія України. Навчальний посібник. – К., 1999.
15. *Пал Л.* Аналіз державної політики. – К., 1999.
16. *Наталія Полянська-Василенко.* Історія України. Т. 1, 2. – К., 1992.
17. *Рубан В.* Многопартійная система Украины: как она есть. – К., 1998.
18. *Субтельний О.* Україна. Історія. – К., 1998.
19. *Турченко Ф. Г.* Новітня історія України. Частина перша (1917–1945). 10 клас. – К., 1994.
20. *Турченко Ф. Г., Панченко П. П., Тимченко С. М.* Новітня історія України. Частина друга (1945–1999). 11 клас. – К., 1999.
21. Історія світової культури. Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів освіти (Автори: *Л. Т. Левчук* (керівник), *В. С. Грищенко*, *В. В. Єфименко* та інші). – Київ., 1999.
22. Історія України. Курс лекцій у двох книгах (Автори: *Л. Г. Мельник* (керівник), *В. Д. Баран*, *О. І. Гуржій* та інші). Т. 1, 2. – К., 1993.
23. Історія України. Навчальний посібник для студентів. – К., 1998.
24. Історія України. Хронологія основних подій. – К., 1996.
25. Історія України. Для тих, хто готується до іспитів. – К., 1999.
26. Історія української та зарубіжної культури. – К., 1999.
27. Українське мистецтво у полі культурного простору. Навчальний посібник. (За редакцією професора *О. П. Рудницького*). – К., 2000.
28. *Мирослав Попович.* Нариси історії культури України. – К., 1999.
29. *Щербаківський Вадим.* Українське мистецтво. Вибрані неопубліковані праці. – К., 1995.

Для нотаток